tanud, asus S. aa. 1889—91 Peterburi Mihkli koguduse vaeslaste-kooli õpetaja kohal ja toimis 1891. a. alates kirjutajana Peterburi peaobservatooriumis. Ta suri 16. VII 1894 Peterburis tiisikusse. Peterburis viibides jätkas S. eesti kirjandusloo algallikate uurimist, kasutades selleks keiserlikku avalikku raamatukogu, ja võttis osa ka sealsest eesti seltskondlikust elust; m. s. valiti ta a. 1890 Peterburi Eesti Heategeva Seltsi kirjatoimetajaks. — S.-i sulest on pärit koostamisajalt esimene »Eesti kirjanduse ajalugu« I—II (Tartu, 1899, 1901, I[II] *ibid.*, 1908, II[III] 1911, I—II[IV] *ibid.*, 1920), mis trükis ilmus alles peale autori surma. Selle I osa käsitleb rahvaluulet, kuna II osa annab ülevaate eesti kirjandusloo vanemast ajajärgust kuni XVII a. s. lõpuni. Peale selle avaldas S. »Olevikus« pikema kirjutise «Mõnda Eesti rahvakoolide ajaloost« («Olevik» 1892, nr. 44-47) ja parandas ning viimistles oma venna Juhan S.-i jutustuse »Järeleandmata«, mis ilmus ajakirjas »Oma Maa« 1887. S.-i kirjanduslugu, mille II osa jäi pealegi lõpule viimata ja viimistlemata, ei vasta tänapäeva teaduse nõuetele, kuid oma aja kohta on autoril olnud kriitilist tunnet ja kindlat suunda oma kirjanduslikes vaatlusis.

E. Peterson'i isikl. mälestised, S.-i venna Juhan S.-i kiri ja J. Seimann'i, omaaegse Peterburi Mihkli kirikukooli juhataja, mälestised käsikirjas (kõik B. Linde käes Tallinnas); E. Peterson'i eessõna S.-i kirjandusloo I jaole. *B. L.*

SANNAMEES, Ferdinand (Ferdi), kujur, sünd. 29. X 1895 Tartumaal Arula v. põllupidaja pojana, õppis 1906—11 Otepää progümnaasiumis ja 1911—13 õpetajate seltsi kaubanduskoolis Tartus, teotses siis 2 a. põllumehena kodukülas ja 1½ a. päevapiltnikuna Rakveres, oli 1 a. väeteenistuses Peterburis ja teenis 1919—20 Eesti kaitseväes. Kaitseväelasena õppis S. vabal ajal joonistamist K. Mäe (vt.) eraateljees Tartus, astus a. 1920 »Pallase« kunstikooli ja lõpetas selle a. 1924 skulptuuri alal, olles töötanud a. 1923 6 kuud ka prof. K. Albiker'i juures Dresdenis. Aa. 1924—25 oli S. 2 semestrit abijõuna ametis »Pallase« kunstikoolis ja 1926—27 3 sem. skulptuurateljee juhataja kunsttööstuskoolis Tallinnas, kust 1927. a. lõpul asus Pariisi täienduma. S. on leidnud laiema tunnustuse hästi modellitud portreede autorina; neist on väljapaistvamad H. Kompus'e, M. Martna, P. Süda, A. Vaga ja Th. Vettik'u pead pronksist ja A. Tassa pea graniidist (esimene a. 1926, teised 1927); mainitavad on veel S.-e pronksfiguurid »Külvaja« ja »Lamav naisfiguur« ning mälestussammas vabadussõjas langenud õpetajaile ja õpilasile Tallinnas (kõik 1927). *A. V.*

SAPAS, Marie, õpetaja ja seltskonnategelane, sünd. 28. XI 1875 Halliste klk. Vana-Kariste v. Liplapi talus. Tema vanemad Jüri ja Reet S. (viimane samuti Sapas'te sugukonnast) olid ühendatud Liplapi-Saapa talu omanikud; Saapa talu on a. 1623 Rootsi valitsuselt Saapa sugukonnale pärisomanduseks kinnitatud. Marie S. lõpetas a. 1892 Tartus keskkooli koduõpetaja kutsega, sai a. 1894 koduõpetaja koha Moskvas, kuhu jäi 1899. a.-ni, täiendades ühtlasi oma haridust mitmesuguseil erikursusil, teotses aa. 1901—06 Sareptas Lõuna-Venemaal samas ametis ja viibis lühemat aega Lätis Pernigeli kirikumõisas ja Eestis Kursi klk. Saduküla mõisas. Aa. 1908—10 õppis ta Soomes Järvenlinna aiatöö-majapidamiskoolis ja avas a. 1911 isakodus Liplapil esimesed 6-kuulised aiatöö- ja majapidamiskursused, millel õpetus Vene valitsuse loal toimus eesti keeles. Talvel 1913 praktiseeris S. Marienfeldi ja Dalemi aiatöökoolis ja tutvus mujalgi Saksamaal mitmetüübiliste majapidamiskoolidega. 1911. a.-st alates kuni viimase ajani on S. juhatanud esialgseist kursusist võrsunud Liplapi aiatöö- ja majapidamiskooli, kus igal a. paarkümmend naisõpilast on õppinud. Oma otsese tööga rööbiti on S. osa võtnud seltskondlikust tegevusest, asutades m. s. Halliste naisseltsi ja seda juhatades. Tema sulest on ilmunud »Taimetoidud ja nende valmistamine« (Tartu, 1911). Üldiselt on S. maakultuuri silmapaistev edustaja.

Isikl. j. m. saadud andmed. — Saapa talu kohta vt. Inl. 1860 lk. 258 (A. v. Dehn) ja E. Kirj. 1923, lk. 157 j. (H. Sepp). *M. J. E.*

SARAL, Karl, veterinaar ja seltskonnategelane, sünd. 24. I 1880 Valgamaal Kuigatsi v. taluomaniku pojana, õppis alates a. 1900 Tartu loomaarsti-instituudis, mille lõpetas a. 1904, toimis aa. 1904—07 assistendina samas instituudis ja 1907—17 Harju maakonna loomaarstina. Aa. 1917—18 oli ta Tallinna linna loomaarst ja Eesti Ajut. Maavalitsuse veterinaarosakonna juhataja, teotsedes samal ajal Ajut. Maanõukogu liikmena ning abiesimehena. Viibinud a. 1918 Virumaal peidus saksa okupatsioonivõimude eest, kes teda tahtsid arreteerida, astus ta 1918. a. lõpul vabatahtlikuna »Kalevi malevasse«, mille koosseisus võttis osa Vabadussõjast, oli hiljemini 1. diviisi loomaarst, siis hobuste tagavara ja laatsareti juhataja, määrati dets. 1919 Tartu ülikooli loomaarsti-teaduskonna dotsendiks kirurgia alal ja valiti mais 1926 kirurgia, oftalmoloogia ja sünnitusabi korral. professoriks. A.-st 1923 on ta toiminud teaduskonna dekaanina. Kevadel 1924 omandas ta *dr. med. vet.* astme Tartu ülikooli juures väitekirjaga »Kuivõrt on hobuste küna-